

Analiza zagrożeń, w tym identyfikacja miejsc, w których występuje zagrożenie dla bezpieczeństwa osób wykorzystujących obszar wodny do pływania, kąpania się, uprawiania sportu lub rekreacji na terenie Parku Krajobrazowego Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich

Opracował:

Piotr Kania

Starszy Specjalista ds. Ochrony Przyrody

Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego Oddział Biura w Rudach

Ul. Raciborska 10, 44-330 Rudy

e-mail: przyrodarudy@zpk.com.pl

www.zpk.com.pl

facebook.com/ZPKWS

tel. (32) 410-30-52

Województwo
Śląskie

Rudy, 2025 r.

SPIS TREŚCI

1. Cel i podstawy prawne opracowania.
2. Podstawy prawne działalności Parku Krajobrazowego Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich oraz Uwarunkowania udostępniania wód Parku dla turystyki i rekreacji.
3. Charakterystyka hydrologiczna obszaru.
4. Miejsca w których występuje zagrożenie dla bezpieczeństwa osób wykorzystujących obszar wodny do pływania, kąpania się, uprawiania sportu lub rekreacji.
5. Zagrożenia dla osób przebywających na obszarach wodnych Parku Krajobrazowego „Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich”.
6. Siły i środki, które mogą być wykorzystywane dla ograniczania zagrożeń oraz akcji ratowniczych.
7. Kontakty alarmowe.
8. Załączniki.

1. Cel i podstawy prawne opracowania

Celem niniejszego opracowania jest analiza zagrożeń dla osób przebywających na obszarach wodnych Parku Krajobrazowego Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich (PK CKKRW), w tym identyfikacja miejsc, w których występuje zagrożenie dla bezpieczeństwa osób wykorzystujących obszar wodny do pływania, kąpania się, uprawiania sportu lub rekreacji.

Zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 714) zapewnienie bezpieczeństwa na obszarach wodnych polega w szczególności na:

- 1) dokonaniu, we współpracy z policją i działającymi na danym terenie podmiotami, o których mowa w art. 12 ust. 1, analizy zagrożeń, w tym identyfikacji miejsc, w których występuje zagrożenie dla bezpieczeństwa osób wykorzystujących obszar wodny do pływania, kąpania się, uprawiania sportu lub rekreacji;
- 2) oznakowaniu i zabezpieczeniu terenów, obiektów i urządzeń przeznaczonych do pływania, kąpania się, uprawiania sportu lub rekreacji na obszarach wodnych;
- 3) prowadzeniu działań profilaktycznych i edukacyjnych dotyczących bezpieczeństwa na obszarach wodnych, polegających w szczególności na:
 - a) oznakowaniu miejsc niebezpiecznych,
 - b) objęciu nadzorem, we współpracy z policją i podmiotami, o których mowa w art. 12 ust. 1, miejsc niebezpiecznych, w tym miejsc zwyczajowo wykorzystywanych do kąpieli,
 - c) uświadamianiu zagrożeń związanych z wykorzystywaniem obszarów wodnych, w szczególności prowadzeniu akcji edukacyjnych wśród dzieci i młodzieży szkolnej;
- 4) informowaniu i ostrzeganiu o warunkach pogodowych oraz innych czynnikach mogących powodować utrudnienia lub zagrożenia dla zdrowia lub życia osób;

- 5) zapewnieniu warunków do organizowania pomocy oraz ratowania osób, które uległy wypadkowi lub są narażone na niebezpieczeństwo utraty życia lub zdrowia.

Za zapewnienie bezpieczeństwa, o którym mowa w art. 4 ust. 1 ww. ustawy, odpowiada (art. 4 ust. 2):

- 1) na terenie parku narodowego lub krajobrazowego - dyrektor parku;
- 2) na terenie, na którym prowadzona jest działalność w zakresie sportu lub rekreacji - osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej, która prowadzi działalność w tym zakresie;
- 3) na pozostałym obszarze - właściwy miejscowo wójt (burmistrz, prezydent miasta) - zwani dalej "zarządzającym obszarem wodnym".

Zadania, o których mowa w art. 4 ust. 1 ustawy, wykonywane przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) na obszarze, o którym mowa w art. 4 ust. 2 pkt 3, należą do zadań własnych gminy.

2. Podstawy prawne działalności Parku Krajobrazowego Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich oraz Uwarunkowania udostępniania wód Parku dla turystyki i rekreacji

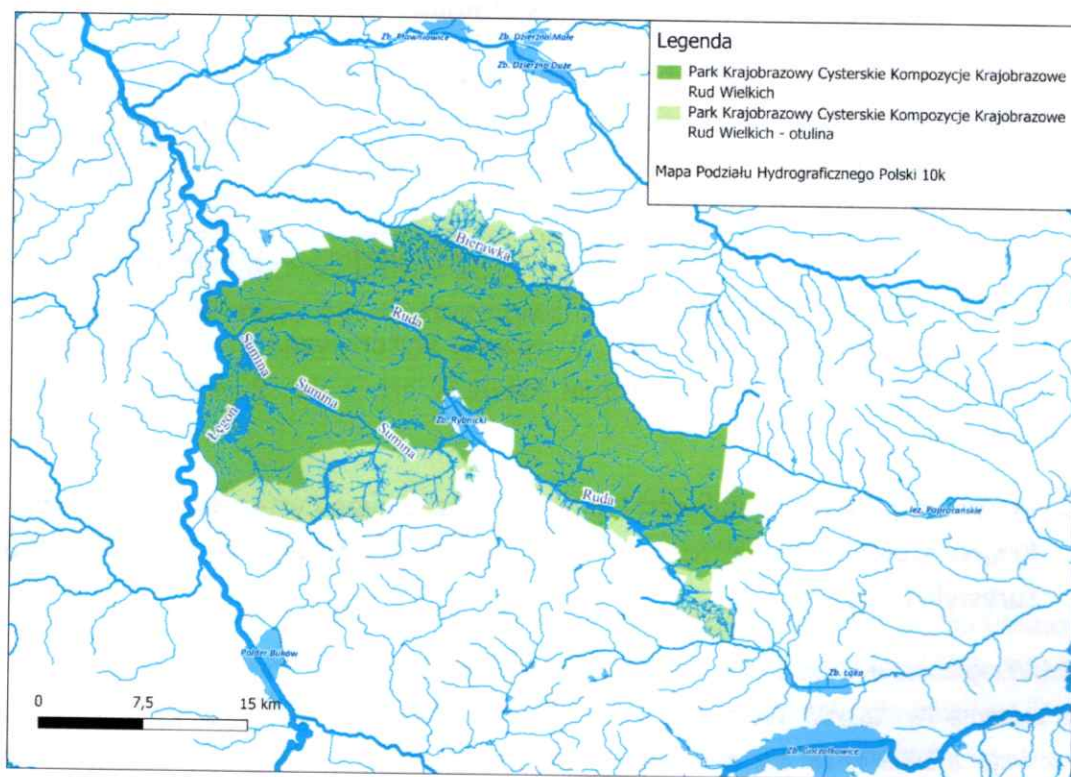
Park Krajobrazowy Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich powstał na mocy Rozporządzenia Nr 181/93 Wojewody Katowickiego z dnia 23 listopada 1993 r. (Dz. Urz. Woj. Katowickiego z 1993 r. Nr 15, poz. 130), które zostało zmienione Rozporządzeniem Nr 37/2000 Wojewody Śląskiego z dnia 28 września 2000 r. (Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2000 r. Nr 35, poz. 548). Obecnie PK CKKRW obejmuje obszar 493,87 km². Od północy i południa przylega do niego pięć stref otulinowych o łącznej powierzchni 140,10 km².

Ochroną prawną objęto zwarte połącznie lasów rudzkich i pszczyńskich, łąki i nieużytki towarzyszące gęstej sieci rzecznej, a także bardzo tu popularne stawy rybne oraz inne elementy przestrzenne, bezpośrednio lub pośrednio związane z zapoczątkowaną tu 750 lat temu działalnością Cystersów. Wzajemne przenikanie się elementów przyrodniczych i kulturowych stanowi charakterystyczną cechę tego obszaru. Ważną przesłanką utworzenia Parku Krajobrazowego była ponadto ochrona korytarza ekologicznego łączącego dorzecza górnej Wisły i górnej Odry, a poprzez Bramę Morawską również struktury przyrodnicze Europy Środkowej ze strukturami przyrodniczymi Europy Południowej.

3. Charakterystyka hydrologiczna obszaru

Teren objęty ochroną w ramach Parku Krajobrazowego Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich zajmuje dorzecze dwóch dużych rzek, które uchodzą do Odry: Rudy oraz Bierawki. Jedynie część zachodnia parku znajduje się w bezpośredniej zlewni samej rzeki Odry. Na terenie PK CKKRW występuje gęsta sieć rzek i cieków wodnych. Największe z rzek to: Ruda, Sumina oraz Bierawka. Wszystkie wymienione rzeki, choć stosunkowo krótkie, odznaczają się znaczną zasobnością w wodę. W systemie wodnym parku krajobrazowego znaczną rolę odgrywają również zbiorniki wodne. Stwierdzono, że jest ich na jego obszarze ponad 270. Co bardzo ciekawe na terenie, który obejmuje Park, pomimo że

wszelkiego typu zbiorniki wodne pełnią decydującą rolę w rysie przyrodniczym i krajobrazowym, nie występują żadne naturalne jeziora. Wszystkie większe, istniejące tu obecnie i dawniej zbiorniki wodne powstały w wyniku działalności człowieka, głównie dla potrzeb gospodarki stawowej oraz hutnictwa.

Ryc. 1. Cieki wodne i zbiorniki wodne na obszarze PK CKKRW i jego otuliny.

Takie ukształtowanie sieci hydrograficznej na obszarze PK CKKRW sprawia, iż występuje tutaj nagromadzenie różnego typu terenów z siedliskami podmokłymi. Ich zachowanie jest niezwykle ważne zarówno ze względu na występującą tam bioróżnorodność, jak i rolę, jaką odgrywają one w ograniczaniu i adaptacji do zmian klimatu.

4. Miejsca w których występuje zagrożenie dla bezpieczeństwa osób wykorzystujących obszar wodny do pływania, kąpania się, uprawiania sportu lub rekreacji

Na terenie PK CKKRW istnieją 3 kąpieliska miejskie posiadające wyznaczone strefy kąpielowe oraz ubezpieczone przez ratowników WOPR (Zestawienie w tabeli nr 1). Nadzór nad kąpieliskami sprawuje MOSiR Rybnik oraz MOKSiR Kuźnia Raciborska. Przedmiotowe kąpieliska posiadają regulamin korzystania z obiektu, mogą jednak stanowić potencjalne zagrożenie dla osób przebywających na ich obszarze poza okresem, w którym są strzeżone.

Tabela nr 1. Zestawienie kąpielisk na obszarze PK CKKRW.

Lp.	Rzeka/jezioro	Nazwa	Gmina	Uwagi
1.	Zalew Pniowiec	„Pniowiec”	M. Rybnik	Kąpielisko miejskie
2.	Kamień	„Kamień”	M. Rybnik	Kąpielisko miejskie
3.	Wodnik	„Wodnik”	Kuźnia Raciborska	Kąpielisko miejskie

Mapy z lokalizacją kąpielisk strzeżonych w sezonie kąpielowym w Rybniku i w Kuźni Raciborskiej stanowią załącznik do niniejszego opracowania.

Zestawienie jezior i rzek, gdzie zidentyfikowano zagrożenia dla bezpieczeństwa osób wykorzystujących obszar wodny do pływania, kąpania się, uprawiania sportu lub rekreacji na terenie PK CKKRW zawarto w tabeli nr 2.

Tabela nr 2. Zestawienie jezior i rzek, gdzie zidentyfikowano zagrożenia dla bezpieczeństwa osób wykorzystujących obszar wodny do pływania, kąpania się, uprawiania sportu lub rekreacji na terenie PK CKKRW.

Lp.	Rzeka/jezioro	Nazwa	Gmina	Uwagi
1.	Zalew Gzel	Gzel	M. Rybnik	Miejsce okazjonalnie wykorzystywane do kąpieli
2.	Ruda	Ruda	M. Rybnik - Stodoły - Kuźnia Raciborska	Odcinek rzeki wykorzystywany do spływów kajakowych, na którym znajduje się 9 przystani kajakowych
3.	Zbiornik Tama	Zbiornik Tama	M. Rybnik	Miejsce wykorzystywane do uprawiania sportów zimowych pomimo zakazu – jazda na łyżwach, gra w hokeja

5 . Zagrożenia dla osób przebywających na obszarach wodnych Parku Krajobrazowego „Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich”

Czynnikami wpływającymi na ilość osób korzystających z walorów rekreacyjnych i turystycznych wód PK CKKRW są: pogodna aura i okresy wakacyjno-wypoczynkowe. W tych okresach znacznie wzrasta liczba korzystających z kąpieli oraz sprzętu wodnego, a w związku z tym należy liczyć się ze wzrostem zagrożenia związanego z przypadkami utonięć. Kąpiel lub zabawa w wodzie to forma rekreacji związana z letnim wypoczynkiem. Wejście do wody stwarza jednak zawsze zagrożenie, z którym należy się liczyć.

Szczególnie groźne sytuacje to:

- niedostateczne umiejętności pływania,
- pływanie pod wpływem alkoholu,
- wstrząs termiczny,
- nadmierne oziębienie organizmu,
- wchodzenie do wody przy schorzeniach,
- skurcze,
- wiry,
- brodzenie w rzece,
- skakanie do nieznanej wody,
- przecenianie swoich sił i umiejętności,
- nieodpowiednia zabawa,
- miejsca zarośnięte przez roślinność wodną,
- zimne prądy,
- nagła zmiana warunków na wodzie,
- kąpiel w miejscach niewyznaczonych.

Zagrożenia dla osób kąpiących wynikają z:

- braku lub słabej umiejętności pływania, niewłaściwej oceny tych umiejętności bądź złego stanu zdrowia,
- korzystania z miejsc nieprzystosowanych do kąpieli – wpływania w strefy porośnięte roślinnością wodną lub w miejsca bagniste, wykonywania skoków do wody bez znajomości głębokości i występowania obiektów zanurzonych,
- odbywania kąpieli w stanie pod wpływem alkoholu lub środków odurzających,
- odbywania kąpieli przy niesprzyjających warunkach pogodowych,
- możliwość kolizji z jednostkami pływającymi.

Zagrożenia dla osób poruszających się jednostkami pływającymi:

- niedostatecznych umiejętności sterowania jednostką, wykonywania ryzykownych manewrów, niedostosowania takielunku statków żaglowych do aktualnych warunków pogodowych,
- słabej wiedzy na temat batymetrii akwenu,
- występowania nieoznaczonych miejsc niebezpiecznych dla kajakarzy – przedmiotów zanurzonych, w tym rumoszu drzewnego wymagającego przeniesienia kajaka lub wyjścia z niego w celu pokonania przeszkody,
- złego stanu zdrowia osoby sterującej jednostką bądź pozostawania tej osoby pod wpływem alkoholu lub środków odurzających,
- niekorzystnych warunków pogodowych (szkwałów, silnego falowania, wyładowań atmosferycznych),
- braku odpowiednich środków bezpieczeństwa, w szczególności indywidualnych środków wypornościowych: kamizelek ratunkowych lub asekuracyjnych, a w przypadku większych jednostek – także kół ratunkowych i gaśnic.

Zagrożenia dla osób nurkujących z użyciem aparatów tlenowych:

- niedostatecznych kwalifikacji i praktyki nurkowej,
- nieprawidłowej oceny warunków wpływających na bezpieczeństwo nurkowania, w tym widoczności pod wodą,

- przekraczania maksymalnej głębokości nurkowania wynikającej z posiadanych kwalifikacji,
- występowania w wodzie obiektów zagrażających unieruchomieniu płetwonurka pod wodą, w szczególności zatopionych sieci rybackich.

Podmiot uprawniony do wykonywania ratownictwa wodnego ma obowiązek ujawniania zagrożeń w zakresie bezpieczeństwa osób przebywających na obszarach wodnych i przekazywania informacji o ujawnionych zagrożeniach właściwej radzie gminy, wynikający z art. 14 ust. 1 pkt 4 i 5 ustawy z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych. Ustawodawca nie przewidział żadnych uprawnień kontrolnych dla podmiotów uprawnionych do wykonywania ratownictwa wodnego, stąd za niemające podstaw prawnych należy uznać działania tych podmiotów, polegające na dokonywaniu „kontroli”, „audytów”, „przeглядów” pod względem zapewnienia warunków bezpieczeństwa przez zarządzających wyznaczonymi obszarami wodnymi i sposobu realizacji przez zarządzających wyznaczonymi obszarami wodnymi obowiązków określanych ustawą. Dopuszczalne jest natomiast wydawanie – na zlecenie zarządzającego wyznaczonym obszarem wodnym – opinii w kwestii warunków bezpieczeństwa na danym wyznaczonym obszarze wodnym.

Zagrożenia dla osób przebywających na lodzie:

- brak wiedzy na temat aktualnej grubości lodu umożliwiającego bezpieczne uprawianie wędkarstwa i sportów zimowych,
- załamanie się pokrywy lodowej pod ciężarem osoby wchodzącej na zbyt cienki lód, w szczególności w rejonach dopływu i odpływu wód powierzchniowych oraz obszarów źródliskowych,
- załamanie się pokrywy lodowej po wejście na lód, wbrew obowiązującym zakazom, samochodem, ciągnikiem lub quadem,
- w przypadku wypadnięcia do wody – brak lub słaba umiejętność pływania, szok termiczny, szybkie wychłodzenie organizmu, brak sprzętu asekuracyjnego umożliwiającego wyjście na lód,
- niewłaściwe dla warunków pogodowych ubranie, skutkujące wyziębieniem organizmu, możliwością powstawania odmrożeń lub zamarznięcia, zwłaszcza w sytuacji pozostawania pod wpływem alkoholu lub środków odurzających.

6. Siły i środki, które mogą być wykorzystywane dla ograniczania zagrożeń oraz akcji ratowniczych

1. Oddział Rejonowy WOPR Rybnik
ul. Powstańców Śląskich 40/42, 44-200 Rybnik,
Tel: 500 543 300.
2. Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej w Rybniku
ul. św. Józefa 4, 44-200 Rybnik.
3. Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Raciborzu
ul. W. Reymonta 8, 47-400 Racibórz.
4. Komenda Miejska Policji w Rybniku
Plac Armii Krajowej 5, 44-200 Rybnik.

7. Kontakty alarmowe.

Zintegrowany System Ratownictwa WOPR - numer alarmowy nad wodą
601 100 100

TELEFONY ALARMOWE

999

998

997

RCB Rządowe Centrum Bezpieczeństwa

Bądź bezpieczny nad wodą

Nigdy nie wchodź do wody
po alkoholu i środkach
odurzających

Nie wbiegaj
do wody rozgrzanym

Nie skacz do wody
w nieznanym miejscu

Nie wypływaj
na materacu daleko
od brzegu

Pływaj tylko w miejscach
do tego wyznaczonych

Nie pływaj bezpośrednio
po posiłku

Stosuj się
do poleceń ratownika

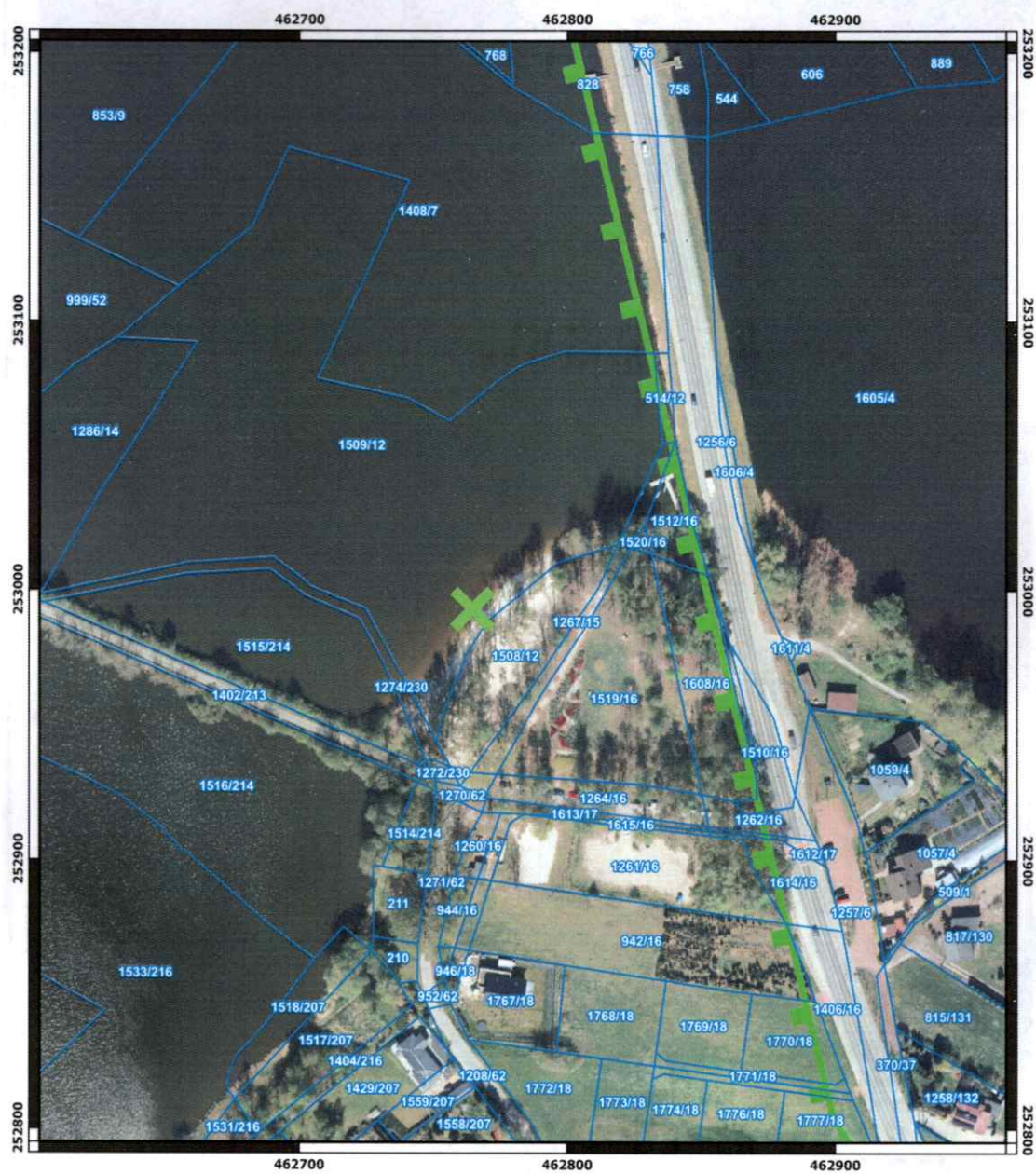

Założ kapok na łódce,
kajaku i rowerze
wodnym

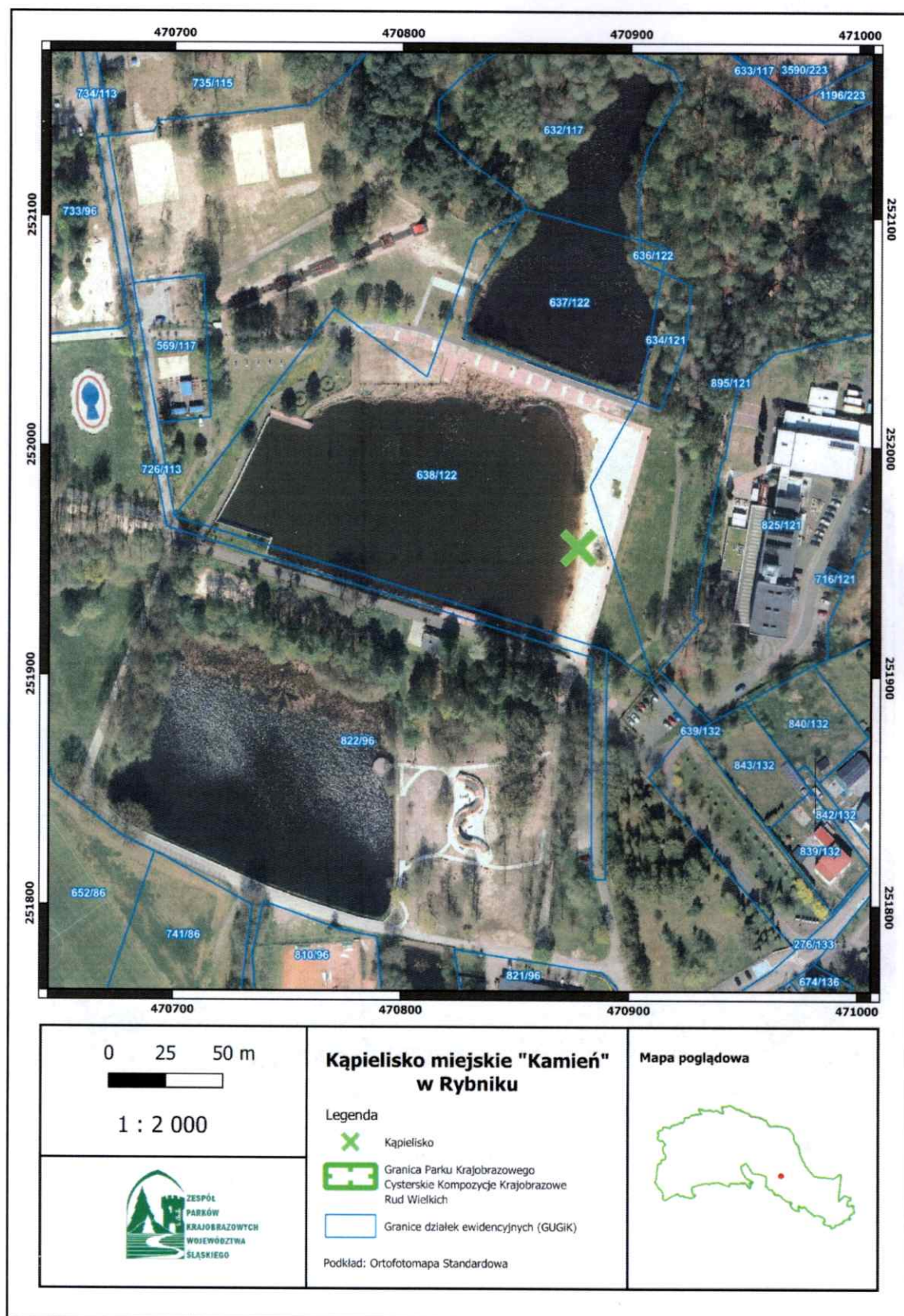
Telefon alarmowy **112**

rcb.gov.pl

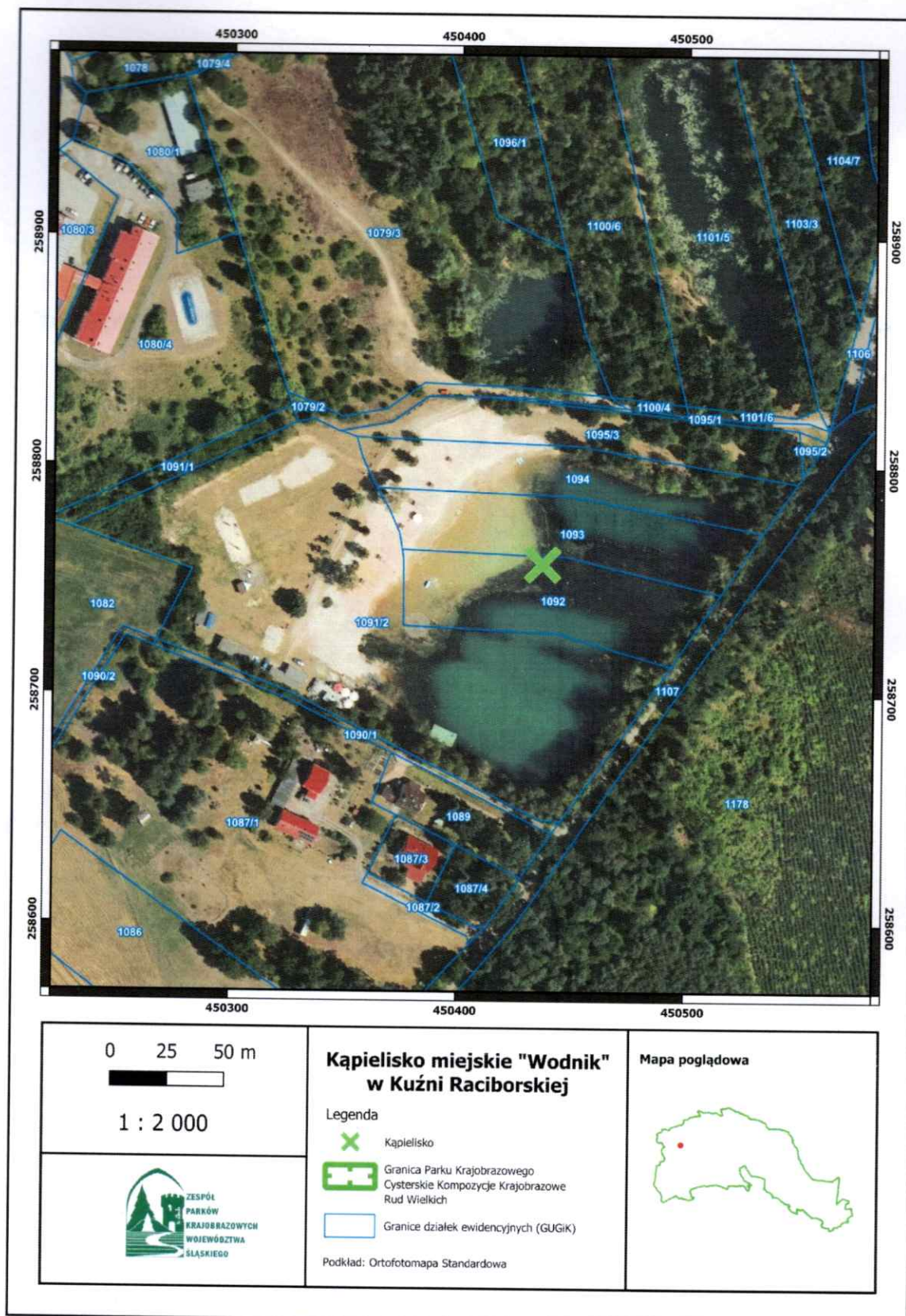
8. Załączniki

Ryc. 2. Mapa poglądowa kąpieliska „Pniowiec” w Rybniku.

Ryc. 3. Mapa poglądowa kąpieliska „Kamień” w Rybniku.

Ryc. 4. Mapa poglądowa kąpieliska „Wodnik” w Kuźni Raciborskiej.